

สรุปรายงานการประชุม เรื่องการฝังประสาทหูเทียม ครั้งที่ 1

วันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 เวลา 10:00-14:00 น.

ณ. ห้องประชุม HITAP ชั้น 6 อาคาร 6 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

1. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมประชุม

1. ผศ. พญ. ชนิตา กาญจนลาม	ภาควิชาโสต ศอ นาสิก ลาริงซ์วิทยา
คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี
2. ผศ. เจียมจิต ถวิล	ภาควิชาโสต ศอ นาสิก ลาริงซ์วิทยา
คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี
3. รศ. นพ.คณิศร์ แว่ววิจิต	ภาควิชา โสต นาสิก ลาริงซ์วิทยา
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. นพ. มานัส โพธารมณ์	กลุ่มศูนย์การแพทย์เฉพาะทางด้าน โสต ศอ นาสิก
โรงพยาบาลราชวิถี
5. ดร. พศิน อิศรเสนา ณ อยุธยา	ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์
แห่งชาติ
6. พญ.วัชรา รั้วไพบูลย์	ศูนย์สิทธิบัตรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์
แห่งชาติ
7. คุณ วราภรณ์ ศิริเมธา	สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
8. ผ.อ. ยุวดี พัฒนวงศ์	กองควบคุมเครื่องมือแพทย์ สำนักงาน
คณะกรรมการอาหารและยา
9. คุณ พรทิวา หลั่งน้ำทิพย์	สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย

2. ทีมวิจัยจากโครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP)

1. ภญ. ศิตาพร ยังก	นักวิจัยหลัก
2. ภญ. ปฤษฎัพร กิ่งแก้ว	นักวิจัยร่วม
3. ดร.นพ. ยศ ตีระวัฒนานนท์	หัวหน้าโครงการประเมินฯ

3. รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเพิ่มเติม

1. นพ. วิรัช พุ่มวชิรกุล	กลุ่มศูนย์การแพทย์เฉพาะทางด้าน โสต ศอ นาสิก
โรงพยาบาลราชวิถี
2. คุณ จุฑามาศ สุชนวัฒนาเจริญ	สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย
3. คุณ กนิษฐา รัตนสินธุ์	สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย
4. คุณ สุเมธ เลิศอมรสิน	ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์
แห่งชาติ

ภญ. ศิตาพรกล่าวแนะนำองค์กรและนำเสนอที่มาของการศึกษาวิจัยและขอให้คณะผู้เชี่ยวชาญนำเสนอ (1) สถานการณ์ปัจจุบันและความต้องการของผู้ที่สูญเสียการได้ยิน (2) ข้อดีและข้อเสียของการฝังประสาทหูเทียมเปรียบเทียบกับแนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการได้ยินอื่นๆ (3) ประสิทธิภาพการฝังประสาทหูเทียมและการดูแลผู้ป่วยในประเทศไทยหลังจากการฝังประสาทหูเทียมและ (4) ปัญหาและอุปสรรคของการใช้เทคโนโลยีการฝังประสาทหูเทียมในประเทศไทย

กล่าวโดยสรุปสถานการณ์ปัจจุบันของการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียม มีดังนี้ คือ

1. ไม่มีการศึกษาระบาดวิทยาของประชากรผู้ที่สูญเสียการได้ยินในระดับต่างๆ รวมถึงผู้ที่อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถเข้ารับการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียม อย่างไรก็ตามมีการสำรวจข้อมูลทางสถิติเบื้องต้นเกี่ยวกับความชุกของผู้ที่สูญเสียการได้ยินจากสำนักงานสถิติแห่งชาติและอัตราการเกิดความพิการทางหูในเด็กแรกเกิดของโรงพยาบาลราชวิถีและโรงพยาบาลรามาริบัติ ซึ่งมีรายงานเท่ากับ 0.3% และ 1.7 ต่อ 1000 คนตามลำดับ
2. เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ที่สูญเสียการได้ยินที่สามารถเข้ารับการผ่าตัดได้นั้น มีการกำหนดไว้ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่แพทย์ใช้ในปัจจุบันซึ่งมีรายละเอียดดังนี้
 - 2.1. เป็นผู้สูญเสียการได้ยินทั้งสองข้างที่ระดับต่ำกว่า 90 dB (หูหนวกสนิท)
 - 2.2. มีอายุตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป
 - 2.3. ไม่ได้รับประโยชน์จากเครื่องช่วยฟัง
 - 2.4. มีความเหมาะสมทั้งทางสภาพจิตใจและสติปัญญา
 - 2.5. ได้รับการประเมินโดยใช้ CT scan และ MRI แล้วพบว่าไม่มีความผิดปกติทางกายภาพที่จะเป็นอุปสรรคในการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียม
 - 2.6. มีสุขภาพดีสามารถเข้ารับการผ่าตัดได้และไม่มีข้อห้ามใช้กับยาสลบ
 - 2.7. ตอบสนองต่อ Electrical promontory stimulation test ในผู้ใหญ่เพื่อตรวจสอบการได้ยิน
 - 2.8. มีความสามารถในการรับผิชอบค่าใช้จ่าย
 - 2.9. มีการสนับสนุนการฟื้นฟูสภาพภายหลังการผ่าตัดจากครอบครัว
 - 2.10. มีโปรแกรมสนับสนุนการฟื้นฟูสภาพภายหลังการผ่าตัดจากศูนย์ที่ทำการผ่าตัด
3. การผ่าตัดฝังประสาทหูเทียมจะต้องอาศัยแพทย์เฉพาะทาง หู คอ จมูก ซึ่งได้รับการฝึกฝนเพิ่มเติมจนสามารถดำเนินการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียมได้ อย่างไรก็ตามบริษัทผู้จำหน่ายประสาทหูเทียมได้ขึ้นทะเบียนแพทย์ที่สามารถสั่งซื้อประสาทหูเทียมจากทางบริษัท อีกทั้งแพทย์ต้องผ่านการฝึกหัดกับทางบริษัทก่อน ซึ่งเสมือนเป็นการควบคุมคุณภาพและป้องกันการดัดแปลงอุปกรณ์ประสาทหูเทียม
4. การเพิ่มจำนวนแพทย์ที่สามารถผ่าตัดฝังประสาทหูเทียมคาดว่าจะใช้เวลาและทรัพยากรไม่มาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ที่สูญเสียการได้ยินที่ต้องการเข้ารับการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียม
5. ปัจจุบันประเทศไทยนำเข้าประสาทหูเทียมจากประเทศออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย ผ่านทางบริษัทตัวแทน ทั้งนี้สามารถต่อรองราคาได้ในกรณีที่ซื้อเป็นจำนวนมาก
6. การผ่าตัดฝังประสาทหูเทียมแต่ละครั้งจะต้องมีการขึ้นทะเบียนผู้ป่วยกับบริษัทผู้ผลิตประสาทหูเทียม นอกจากนี้การซ่อมชิ้นส่วนใด ๆ ของเครื่องประสาทหูเทียมจะต้องดำเนินการโดยบริษัทผู้ผลิตเท่านั้น

7. เทคโนโลยีประสาทหูเทียมมีราคาแพง ไม่สามารถรับสิทธิภายใต้หลักประกันสุขภาพและประกันสังคมได้ ส่วนสิทธิข้าราชการสามารถเบิกได้เฉพาะกรณีเท่านั้น ซึ่งปัจจุบันผู้ที่ได้รับการผ่าตัดสวนใหญ่เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเองหรือได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น
8. ภายหลังจากการผ่าตัด ผู้ป่วยจำเป็นต้องได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่องจากนักแก้ไขการได้ยิน นักแก้ไขการพูดและครูการศึกษาพิเศษ ในการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการได้ยินและการพูด เช่น การฝึกฟัง กระตุ้นพัฒนาการทางการพูด การสื่อความหมาย การแก้ไขเสียงพูด รวมทั้งติดตามความก้าวหน้าของผู้ที่ได้รับการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียม ปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาต้นทุนในการฟื้นฟูสภาพหลังผ่าตัดในประเทศไทย นอกจากนี้ครอบครัวของผู้ป่วย ถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการฟื้นฟูสภาพของผู้ที่ได้รับการผ่าตัดในการฝึกฟังและพูด
9. ยังไม่มีการศึกษาเรื่องความคุ้มค่าในการนำเทคโนโลยีประสาทหูเทียมมาใช้ในประเทศไทยเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายต่อไป

จากข้อสรุปของสถานการณ์ปัจจุบันดังกล่าวนำไปสู่กรอบคำถามของการวิจัยดังนี้ คือ

1. การผ่าตัดฝังประสาทหูเทียมในประเทศไทยมีความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์หรือไม่ เมื่อเปรียบเทียบกับ การฟื้นฟูสมรรถภาพที่เป็นทางเลือกอื่นๆ เช่น การใส่เครื่องช่วยฟัง การใช้ภาษามือ การอ่านปาก และสามารถเพิ่ม productivity และคุณภาพชีวิตของผู้ที่สูญเสียการได้ยินในระดับรุนแรงถึงหูหนวกสนิททั้ง 2 ข้างได้มากน้อยเพียงใด
2. ในกรณีที่มีข้อบ่งชี้ที่พิสูจน์ความคุ้มค่าของการฝังประสาทหูเทียมแล้ว หากนำเทคโนโลยีการฝังประสาทหูเทียมเพิ่มในชุดสิทธิประโยชน์ของหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประกันสังคม และสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ จะมีผลกระทบต่อต้นทุนงบประมาณในภาพรวมของภาครัฐ มากน้อยเพียงใด
3. ในข้อบ่งชี้ที่พิสูจน์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์แล้ว ปัจจุบันประเทศไทยมีความพร้อมในการให้บริการทั้งในการตรวจวินิจฉัยและคัดกรองผู้ที่สูญเสียการได้ยินว่าบุคคลใดเหมาะสมที่จะได้รับการฝังประสาทหูเทียม การให้บริการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียมโดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงการดูแล ฟื้นฟูสมรรถภาพ หลังการผ่าตัดโดยผู้เชี่ยวชาญ หรือไม่

ข้อเสนอแนวทางการวิจัยจากโครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP)

1. การศึกษาทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับ ต้นทุน - อรรถประโยชน์ในมุมมองของสังคมโดยใช้โครงสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ (Model based decision analysis) ทำการเปรียบเทียบระหว่าง
 - 1.1. ต้นทุน – ปีที่มีคุณภาพชีวิต (quality adjusted life years; QALYs) ในผู้ที่หูหนวกสนิททั้งสองข้างและไม่ได้รับการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียมแต่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในลักษณะอื่น เช่น การใช้ภาษามือ การอ่านปาก หรือการใส่เครื่องช่วยฟังเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน
 - 1.2. ต้นทุน – ปีที่มีคุณภาพชีวิต (quality adjusted life years; QALYs) ในเด็กที่หูหนวกสนิททั้งสองข้างตั้งแต่กำเนิด
 - 1.3. ต้นทุน – ปีที่มีคุณภาพชีวิต (quality adjusted life years; QALYs) ในผู้ใหญ่ที่หูหนวกสนิททั้งสองข้าง แต่เคยได้ยินหรือมีภาษาพูดมาก่อน

- 1.4. ต้นทุน – ปีที่มีคุณภาพชีวิต (quality adjusted life years; QALYs) ในผู้ใหญ่ที่หูหนวกสนิท ทั้งสองข้างตั้งแต่กำเนิด
2. การประเมินผลกระทบด้านงบประมาณ (budget impact analysis) ซึ่งรวมถึงการคัดกรอง การผ่าตัด การฟื้นฟู การฝึกอบรม เป็นต้น
3. การประเมินความเป็นไปได้ในการดำเนินงานตามโครงการนี้เมื่อมีการนำไปใช้ (operational feasibility analysis)

ข้อเสนอแนะจากที่ประชุม

ที่ประชุมส่วนใหญ่เห็นพ้องว่าแนวทางการวิจัยมีความครอบคลุมและได้เสนอข้อคิดเห็นเพิ่มเติมคือ การทำงานวิจัยนี้ควรมองในมุมกว้างด้วยคือ ประชาชนที่หูตึงทั่วไปที่ต้องอาศัยเครื่องช่วยฟัง เพื่อหาต้นทุนในการคัดกรองผู้ป่วยและหาแนวทางในการลดต้นทุนโดยการวิจัยและพัฒนาจากศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC)

ทั้งนี้ในขั้นตอนต่อไป ทางนักวิจัย HITAP จะร่างโครงการวิจัย ส่งให้คณะผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้ข้อเสนอแนะอีกครั้ง และสอบถามความต้องการเข้าร่วมในงานวิจัยหรือเสนอชื่อบุคคลที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเหมาะสมในโครงการดังกล่าว โดยจะส่งโครงการวิจัยให้แก่ผู้เชี่ยวชาญภายในวันที่ 8 มิถุนายน 2550 นี้